

[Industriministeren]

denne institution, således at vi sikrer os ved uvildige kræfter at få afgjort, om forretningsgange, procedurer og lign. kan gennemføres mere hensigtsmæssigt, end det er tilfældet på nuværende tidspunkt.

Rahbæk Møller (SF):

Ministeren talte uden om problemerne vedrørende diskriminationen af ATP og Dyrtidsfonden sammenlignet med de andre finansielle investorer. Sagen er nemlig, at der sker en afgørende ændring vedrørende kapitalformidlingselskaber, idet nu blot to kan eje et kapitalformidlingsselskab – det kan være et holdingselskab og en anden virksomhed. Derved kan to finansielle investorer i praksis udøve bestemmende indflydelse over for selskabet. Denne mulighed har ATP og Dyrtidsfonden ikke.

Jeg har ingen indvendinger mod selve ændringen; jeg synes bare, den også burde omfatte ATP og Dyrtidsfonden. Det samme gælder 25-pct.s-grænsen, som nu lempes en lille smule for de investorer, vi taler om her, men ikke for ATP og Dyrtidsfonden. Begge bestemmelser er diskriminerende over for to centrale aktører.

Erling Olsen (S):

Jeg vil blot give udtryk for, at det af mange grunde – også spørgsmålet om at få en rimelig allokation af ressourcerne, som det hedder i fagsproget – er vigtigt, at det, vi når frem til her, også siden hen følges op ved, at der skaffes parallelitet i relation til lovgivning om ATP og Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 29:

Forslag til folketingsbeslutning om dansk udtræden af NATO's atomplanlægningsgruppe og dennes undergrupper.

Af Jens Thoft (SF) m.fl.
(Fremsat 6/12 88).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling**Forsvarsministeren (Enggaard):**

Forslagsstillerne fra SF finder, at Danmark skal udtræde af NATO's atomplanlægningsgruppe, kaldet NPG, og dennes undergrupper, og at de danske embedsmænd i NPG-stabsgruppen omgående skal sendes hjem.

Så vidt jeg forstår, begrundes forslaget med, at dansk deltagelse i NPG strider mod 30 års dansk atompolitik og en lang række folketingsvedtagelser.

Hertil er kun at sige, at den danske deltagelse i arbejdet i NPG nu som før ikke berører den traditionelle danske atompolitik, der som bekendt går ud på, at Danmark ikke ønsker atomvåben på sit territorium under de nuværende forhold, dvs. i fredstid. Denne politik har af skiftende regeringer været præciseret over for vore allierede adskillige gange i de forløbne 30 år, herunder også i NPG.

Det står fast, at den fuldt ud respekteres af disse lande. Tilsvarende er NATO løbende blevet holdt underrettet om Folketingets synspunkter.

Den til enhver tid siddende regering søger gennem instrukser til den danske delegation ved NATO og under ministermøderne at øve indflydelse på arbejdet og de beslutninger, der træffes i gruppen. Herved sikres det, at der tages mest muligt hensyn til Danmarks sikkerhedspolitiske linje.

For god ordens skyld vil jeg gerne understrege, at Det Udenrigspolitiske Nævn løbende er blevet orienteret om forløbet og indholdet af de halvårslige NPG-ministermøder. Gennem deltagelsen i NPG har Danmark mulighed for at modtage væsentlige informationer om den nukleare planlægning og sammenhængen mellem nukleare og konventionelle våben i hen-

[Forsvarsministeren]

hold til den gældende strategi, ligesom vi har mulighed for at deltage i drøftelserne om principperne for den vestlige strategi.

Danmarks mulighed for at øve indflydelse både på det allierede militære samarbejde og på våbenkontrolforhandlingerne er i væsentlig grad betinget af adgangen til den omtalte information og deltagelse i alliansens drøftelser på det nukleare og det strategiske område.

Når Spanien for nylig er blevet fuldt medlem af NPG og Island har indtaget en plads som observatør, skyldes det efter alt at dømme også mulighederne for at modtage information og gøre sin indflydelse gældende.

Man må i øvrigt gøre sig klart, at mange beslutninger af væsentlig karakter, også med nuklear relevans, træffes i NATO-alliansens forsvarsplanlægningskomité efter forberedelse i NPG. Dette gælder såvel spørgsmål vedrørende den overordnede strategi som hele NATO's forsvarsplanlægning. Danmark har således som medlem af NPG mulighed for at præge disse sager på et tidligt stadium.

Regeringen lægger den største vægt på, at kernevåbnenes rolle i strategien begrænses mest muligt – eller med andre ord, at atomtærskelen hæves. Det er ligeledes væsentligt, at der til stadighed fastholdes den størst mulige politiske kontrol med disse våben.

Vi har da også i NPG givet udtryk for disse synspunkter, og det er synspunkter, som jeg går ud fra at et flertal i dette Ting klart går ind for. Danmark ønsker ikke at fraskrive sig denne mulighed for indflydelse på vitale områder af NATO's politik, og jeg skal derfor afvise det foreliggende forslag.

Hans Hækkerup (S):

Vi deler i Socialdemokratiet ikke SF's holdning til dansk deltagelse i NATO's atomplanlægningsgruppe. Tværtimod mener vi, det er vigtigt, at Danmark deltager i disse møder, og at regeringen på møderne giver udtryk for vores holdninger, når NATO's atomstrategi diskuteres.

Vi kan faktisk heller ikke se, at vores deltagelse i atomplanlægningsgruppen skulle få nogen til at sætte spørgsmålstegn ved det danske atomvåbenforbehold. Det er jo kendt af alle, at vi arbejder for, at Danmark forbliver atomvåbenfrit i freds-, krise- og krigstid. Med indgåelsen af INF-aftalen har man for første gang taget

skridt til at fjerne atomvåben, som ikke var foreldede. Aftalen har skabt realistisk mulighed for, at der kan opnås enighed om nye nedrustningsskridt, bl.a. vedrørende de strategiske atomvåben og på det konventionelle område.

Som medlem af NATO-alliancen og ikke mindst i atomplanlægningsgruppen har vi mulighed for sammen med de mest fornuftige af vore allierede at få indflydelse på, hvad der bliver NATO's holdning i disse spørgsmål. Det gælder selvfølgelig også, når der diskuteres emner som førstebud af atomvåben eller »modernisering« af de korttrækkende atomvåben.

Hidtil er det jo faktisk lykkedes at få udskudt en beslutning om modernisering, selv om nogle af vore NATO-partnere har presset på. Det er derfor vores opfattelse, at Danmark sikrer sig større indflydelse på de afgørende beslutninger ved at være medlem af atomplanlægningsgruppen end ved at stå udenfor.

Vi må derfor afvise SF's forslag.

Bjørn Elmquist (V):

SF's forslag om, at vi skal trække os ud af atomplanlægningsgruppen i NATO, er givetvis alvorligt ment, men jeg vil godt advare imod, at man tager det for pålydende.

I første omgang kan man få indtryk af, at det »bare« drejer sig om, at Danmark kan melde sig ud og vil melde sig ud af den del af forsvarsalliancen, der vedrører atomvåben, og det er der måske nogle der synes lyder meget godt, men vi mener i Venstre, at det ikke er så enkelt som så.

Man skal også huske på, at det parti, der foreslår det her, nemlig SF, ikke ligefrem er nogen overbevist tilhænger af vores medlemskab af NATO, hvis SF da overhovedet er tilhænger af dansk medlemskab af NATO. Så vi mener faktisk, at der meget vel kan ligge dybere motiver bag SF's forslag her i dag.

Dertil kommer, at det vil være forkert af Danmark at isolere sig fra tidens debat om atomvåben. Sikkerhedspolitikken kan i dag ikke fastlægges, uden at vi tager atomvåben med i betragtning. Netop vor deltagelse i NPG, i planlægningsgruppen, gør det muligt for Danmark – som det allerede er sagt af de to tidligere ordførere, der var på talerstolen – at orientere sig om og have indflydelse på udviklingen på det atomare område. I bemærkningerne til forslaget siger SF, at vi ikke i tilstrækkeligt omfang

[Bjørn Elmqvist]

benytter os af den indflydelse. Den opfattelse deler vi ikke. Men man har jo ret til at fremføre de synspunkter, man vil.

Endelig vil jeg føje det aspekt til, som hr. Hans Hækkerup var inde på: Den historiske INF-aftale mellem USA og Sovjet om at fjerne og skrotte en hel kategori af atomraketter, nemlig mellemdistanceraketterne, kom i stand gennem en fast solidaritet og klare standpunkter i NATO, den såkaldte dobbeltbeslutning. Det er i hvert fald mit partis udlægning af denne historiske kendsgerning.

Vi må afvise SF's forslag.

Annette Just (FP):

Endnu et af SF's forslag til at underminere dansk medlemskab af NATO ligger her på bordet. Vi skal tage det alvorligt, og vi skal diskutere det, men det kan godt være, at diskussionen ikke bliver helt så lang.

Jeg tror, der er megen enighed om, at hvis vi vil have nogen som helst indflydelse fra dansk side på NATO's atomplanlægningsprocedure, er vi nødt til at være med i denne gruppe og dens undergrupper. Det duer ikke, at Danmark bare sætter sig udenfor. Det duer ikke, at Danmark sætter sig uden for indflydelse på hele verdenssituationen, hvad SF gerne vil have. Jeg ved ikke, om SF virkelig tror på, at man blot kan tage en hvid pind i munden og sige: Nu er der ingen, der kan se os. Det er et børneeventyr, der indeholder den slags illusioner. Det gælder ikke i den voksne verden.

Hvis vi skal gøre noget for at øge vores indflydelse – og det mener Fremskridtspartiet at vi skal – skal vi arbejde tættere sammen på at komme ind i Vestunionen, på at blive stærke, for sammen står vi stærkt. På den her måde vil vi bare blive overrendt og ingen muligheder have.

Fremskridtspartiet går stærkt imod forslaget.

Marianne Jelved (RV):

Dette forslag fra SF er efter radikal opfattelse hverken et logisk eller et klogt forslag på nuværende tidspunkt.

Det er ikke noget logisk forslag, eftersom Danmark – hvis vi gør, som SF foreslår – vil skille sig ud fra de lande, som har samme a-våbenfri status, som vi har.

I SF-forslagets bemærkninger er der meget udmærket gjort rede for, hvordan de øvrige

NATO-lande har forholdt sig til NATO's atomplanlægningsgruppe, herunder hvordan de nordiske lande har forholdt sig. Norge er ligesom Danmark fuldt medlem af NATO's atomplanlægningsgruppe, mens Island har observatørstatus. Det eneste NATO-land, der helt har holdt sig udenfor, er faktisk a-våbenmagten Frankrig. Er det særlig logisk, at SF foreslår, at Danmark følger Frankrigs eksempel?

Men det er måske heller ikke noget særlig klogt forslag på nuværende tidspunkt. Deltagelse i NATO's atomplanlægningsgruppesamarbejde som medlem eller observatør giver en række væsentlige informationer om NATO's planer på a-våbenområdet, og disse informationer har vi faktisk brug for i Danmark, ikke mindst på et tidspunkt, hvor der er overvejelser om ændringer i NATO-styrkernes udrustning med a-våben.

Som det næsten vil være klart for alle nu, kan jeg konkludere, at Det Radikale Venstre ikke kan støtte SF's beslutningsforslag.

Bollmann (CD):

Da vor ordfører i denne sag ikke kan være til stede, skal jeg komme med nogle enkelte kommentarer.

Der er allerede nu kommet mange gode argumenter imod forslaget, og jeg mener, at både tekst og bemærkninger er stik imod de synspunkter, vi har i CD, så der er vel ingen, der bliver forundret over, at vi på det kraftigste må afvise SF's forslag.

Jens Thoft (SF):

En lang række ordførere har sagt, at vi har afgørende indflydelse i NPG, og at det derfor er væsentligt, at vi deltager i NPG. Hvis vi ser på den faktiske indflydelse i NPG, ser vi, at det er indflydelse på en politik, der strider imod det, der er den erklærede danske politik. Det er en politik, der strider imod en hævnning af atomtærskelen, hvad ministeren lagde vægt på, den politiske kontrol med atomvåbnene, ministeren lagde vægt på. Det kan godt være, at vi har indflydelse, men i så fald er de embedsmænd, der forsvare de danske synspunkter, med til at trække i den gale retning.

Det er ikke rigtigt, som fru Marianne Jelved sagde, at vi får væsentlige informationer. Hvilke væsentlige informationer har dette Folketingsfået fra NPG, som vi ikke kunne læse i de

[Jens Thoft]

af ministeren udsendte pressemeddelelser? Ikke en eneste information har fru Marianne Jelved fået fra NPG, så det holder jo ikke. Alt, hvad der foregår i NPG, er så klassificeret og så hemmeligt, at ingenting slipper ud, andet end i form af de officielle pressemeddelelser, hvor man i øvrigt hele tiden taler om modernisering, i øjeblikket af kortdistanceatomvåbnene.

Jeg vil derfor gerne spørge specielt fru Marianne Jelved, om den indflydelse, Det Radikale Venstres ordfører talte om, skal udmønte sig på den måde, at vi laver fodnoter, når nu NATO beslutter sig – hvad meget tyder på – for den nye kortdistancemodernisering. Det er sådan, at generalerne er blevet panikslagne: Nu må de have atomraketter, der rækker 500 km, men de Lanceraketter, man har i øjeblikket, rækker kun 120 km. Altså må vi have skabt nogle, der kan række 499½ km, lige op til grænsen.

Denne modernisering er undervejs, og jeg vil spørge Det Radikale Venstres repræsentant: Er det sådan, at hun forestiller sig, at den indflydelse, Danmark skulle have i NPG, skal give sig udslag i, at vi modsætter os den modernisering? Da der forrige gang i NPG var tale om moderniseringer, modsatte Danmark sig dem ikke. Det kom der senere temmelig meget ballade ud af, ingen tvivl om det.

Når ministeren siger, at det er væsentligt, at der er politisk kontrol med disse våben, vil jeg gøre opmærksom på, at en afgørende del af debatterne i NPG i de senere år har drejet sig om at fastlægge retningslinjer for kortsluttede beslutningsprocesser, at fastlægge retningslinjer for, hvordan man behandler disse atomvåben, hvis, såfremt, ifald der ikke er tid til de normale konsultationsprocedurer. Det har været god latin siden Athenmødet i 1961, at kun når tiden og omstændighederne tillader det, er USA forpligtet til at konsultere de europæiske allierede.

Er der nogen, der forestiller sig, at tredje verdenskrig starter på den måde, at ministeren indkaldes til et møde i Bruxelles, og at vi så kan læse om det i Ekstra Bladet, og .t. de så har en stor konference, hvor de beslutter: I morgen kl. 12 fyrer vi atomvåbnene af? Tiden og omstændighederne vil aldrig nogen sinde tillade en egentlig politisk konsultationsprocedure.

Når det er sagt af en række ordførere, at det er vigtigt, at vi giver udtryk for vore synspunkter i NPG, og at det er ad den vej, vi får indflydelse, kan jeg ikke lade være med at nævne den

ganske fremragende pjece, som kom fra Forsvarets Oplysnings- & Velfærdstjeneste: »Atomplanlægning og NATO-strategi«. Den er i øvrigt interessant af flere årsager.

Først havde vi nemlig i Forsvarsudvalget bedt ministeren om en redegørelse for området, og der kom 1½ side. Så bad vi i Forsvarsudvalget ministeren, om ikke vi kunne få denne redegørelse uddybet, og så kom der 1 side og 75 linjer. Men da journalisterne i forbindelse med NPG-mødet i Kolding skulle orienteres om, hvad NPG var for en fisk, kunne Forsvarets Oplysnings- & Velfærdstjeneste udsende en pjece på hele 9 sider.

Oplysningsniveauet steg på den måde i årets løb, og det skal ministeren da på mange måder have tak for – eller det skal jeg måske ikke takke ministeren for, men Forsvarets Oplysnings- & Velfærdstjeneste.

Af denne pjece fremgår det med al ønskelig tydelighed, at atomplanlægningen, som den foregår i NPG, strider direkte imod dansk politik. Hvis jeg må have lov til at citere fra pjecen:

»For at afskrækkelsen kan virke, må den indeholde to elementer: en tilstrækkelig militær evne og en politisk vilje. Det er denne sammenkædning og de krav, der dermed stilles til våbnene og de politikere, der skal bruge dem, NPG-gruppen især beskæftiger sig med.

Den tilstrækkelige militære evne betyder, at NATO's politikere må råde over det minimum af atomvåben, der kan bruges i enhver forudsigelig situation. Våbnene må være af en sådan beskaffenhed, at de ikke begrænser politikernes handlefrihed, for politikkerne skal kunne udvælge netop det våben, der f.eks. i størrelse og rækkevidde og rent tidsmæssigt passer til situationen. Den selektive brug betyder altså en velovervejet, begrænset og nøje tilpasset anvendelse af atomvåben.«

Det lyder, som om man er inde i en skotøjsforretning og udvælger sig lige netop det par sko, som passer til traveturen. Jeg vil spørge fru Marianne Jelved, hvordan hun har det ved at læse sådan en passus.

Senere i pjecen fremgår det, at det er væsentligt for NATO-solidariteten, at vi alle sammen stiller basefaciliteter til rådighed for atomvåben, for det »understreger NATO-solidaritet«. Jeg må da spørge fru Marianne Jelved, hvordan hun har det med den måde at opfatte atomvåben på.

[Jens Thoft]

Jeg kan til slut ikke takke ordførerne for nogen specielt venlig modtagelse. Jeg mener fortsat, at brugen af atomvåben er en forbrydelse mod menneskeheden. Jeg mener, at det at bruge atomvåben og det at forberede sig på at bruge atomvåben burde være strafbart og vel retteligt også er strafbart ifølge folkedrabskonventionen, og det mener jeg dette Folketing burde tage sig sammen til at fastslå.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Jeg ønsker ikke at gå ind i nogen diskussion. Jeg synes bare, vi skal vide alle sammen, når hr. Jens Thoft sætter spørgsmålstegn ved de oplysninger, regeringen giver Folketingets repræsentanter, partiernes repræsentanter, som forsvarsministeren nævnte det, i Det Udenrigspolitiske Nævn, at hr. Jens Thoft ikke er sit partis medlem af nævnet. Man kan selvfølgelig være glad for, at systemet åbenbart fungerer, for det er hr. Gert Petersen og hr. Pelle Voigt, og de har begge to tavshedspligt. Jeg synes egentlig, det er lidt mærkeligt, når vi skal have denne diskussion, at det ikke er en af de to herrer, der deltager i debatten her.

Marianne Jelved (RV):

Når nu hr. Jens Thoft rejser en debat om et meget vigtigt emne, synes jeg, at man kunne forudsætte og have lov til at forvente, at hr. Jens Thoft hørte efter, hvad der blev sagt fra denne talerstol. Jeg har i mit indlæg ikke nævnt ordet »indflydelse« overhovedet.

I øvrigt vil jeg, inden jeg svarer på nogle af de spørgsmål, der blev rejst, sige, at jeg ikke mener, at dette beslutningsforslag lægger op til, at jeg skal redegøre for mine følelser eller oplevelser eller forhold til atomvåben som sådanne. Det er ikke det, vi drøfter. Det burde være helt klart for hr. Jens Thoft, hvilken opfattelse Det Radikale Venstre har af den form for våben.

Vi får informationer i Danmark om, hvad der foregår i NATO's atomplanlægningsgruppe. Vi får også klassificerede oplysninger, netop som hr. Bjørn Elmquist redegjorde for det før. Når jeg siger »vi«, refererer det til Danmark og den procedure, vi har her i landet for at håndtere den slags ting. Det blev også sagt af hr. Bjørn Elmquist.

Jeg synes, det er at skyde langt over målet i de spørgsmål. Jeg har i øvrigt ikke flere kom-

mentarer til hr. Jens Thofts lange række af spørgsmål.

Hans Hækkerup (S):

Jeg vil da godt sige til hr. Jens Thoft, som sluttede sit indlæg med en appel, at vi i Socialdemokratiet er nøjagtig lige så meget imod atomvåben som SF.

Jeg synes, at det spørgsmål, vi skal stille os selv, når vi taler om atomplanlægningsgruppen, er: Hvilke realistiske muligheder har vi for at få nogen indflydelse på atomvåbenpolitikken og på NATO's atomvåbenpolitik? Hvor foregår diskussionen i disse dage? Dér er svaret, at den foregår i atomplanlægningsgruppen, og derfor er det vigtigt, at også Danmarks stemme høres. Det er vores mulighed for at få indflydelse på det.

Så havde hr. Bjørn Elmquist et indlæg, hvor han ligesom inddrog mine bemærkninger om INF-aftalen. For god ordens skyld skal jeg bare præcisere, at jeg ikke deler hr. Bjørn Elmquists opfattelse af, hvilke faktorer der ledte til indgåelse af aftalen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til det af Tinget nedsatte særlige udvalg til at behandle dansk sikkerhedspolitik. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 17. januar 1989 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen oplåede dagsorden.

[Formanden]

Angående Folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvide til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 11.18

På omtrykt ark 279, sp. 4459 er indsat statsministerens skrivelse af 20. dec. 1988 til Folketingets formand angående stadfæstelse af det af Folketinget den 16. dec. 1988 ved 3. beh. vedtagne forslag til lov om ændring af lov om banker og sparekasser.